

ΣΑΒΒΑΤΟ 24 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2024

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Υπεύθυνη ομάδας Αρχαίων Ελληνικών: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ
Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΜΙΑΤΟΣ ΣΥΡΜΟΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1ο απόσπασμα:

Αριστοτέλης, Πολιτικά Α2,5-6

Διότι δὲ πολιτικὸν ὁ ἄνθρωπος ζῶν πάσης μελίττης καὶ παντὸς ἀγελαίου ζῶου μᾶλλον, δῆλον. Οὐθὲν γάρ, ὡς φαμέν, μάτην ἢ φύσις ποιεῖ λόγον δὲ μόνον ἄνθρωπος ἔχει τῶν ζῶων· ἢ μὲν οὖν φωνὴ τοῦ λυπηροῦ καὶ ἡδέος ἐστὶ σημεῖον, διὸ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει ζῶοις (μέχρι γὰρ τούτου ἢ φύσις αὐτῶν ἐλήλυθε, τοῦ ἔχειν αἴσθησιν λυπηροῦ καὶ ἡδέος καὶ ταῦτα σημαίνειν ἀλλήλοις), ὁ δὲ λόγος ἐπὶ τῷ δηλοῦν ἐστὶ τὸ συμφέρον καὶ τὸ βλαβερόν, ὥστε καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀδίκον· τοῦτο γὰρ πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα τοῖς ἀνθρώποις ἴδιον, τὸ μόνον ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ δικαίου καὶ ἀδίκου καὶ τῶν ἄλλων αἴσθησιν ἔχειν· ἢ δὲ τούτων κοινωνία ποιεῖ οἰκίαν καὶ πόλιν.

2ο απόσπασμα:

Πλουτάρχου, Περί Αλεξάνδρου τύχης καὶ ἀρετῆς, 6 329Α-D

Καὶ μὴν ἢ πολὺ θαυματομένη πολιτεία τοῦ τὴν Στωικῶν αἵρεσιν καταβαλομένου Ζήνωνος εἰς ἓν τοῦτο συντείνει κεφάλαιον, ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μὴδὲ δήμους οἰκῶμεν ἰδίους ἕκαστοι διωρισμένοι δικαίοις, ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους ἡγώμεθα δημότας καὶ πολίτας, εἰς δὲ βίος ἢ καὶ κόσμος, ὥσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῷ συντρεφομένης. Τοῦτο Ζήνων μὲν ἔγραψεν ὥσπερ ὄναρ ἢ εἶδωλον εὐνομίας φιλοσόφου καὶ πολιτείας ἀνατυπωσάμενος, Ἀλέξανδρος δὲ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον παρέσχεν. Οὐ γάρ, ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἑλλησιν ἡγεμονικῶς τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενος, καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελόμενος τοῖς δ' ὡς ζῶοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενος, πολέμων πολλῶν καὶ φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν. . .

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το δεύτερο απόσπασμα του διδαγμένου κειμένου:

- i. Ο Ζήνωνας στην Πολιτεία του θεωρούσε πως όλοι οι άνθρωποι πρέπει να κατοικούν σε πόλεις και δήμους με ιδιαίτερους κανόνες δικαίου.
- ii. Ο Μ. Αλέξανδρος, σύμφωνα με τον Πλούταρχο, μετουσίωσε το όραμα του Ζήωνα.
- iii. Ο Αλέξανδρος ακολούθησε τη συμβουλή του Αριστοτέλη να συμπεριφέρεται ως αφέντης στους ξένους λαούς.

(μονάδες 6)

A1β. « τῶν μὲν», « τοῖς δ' »: Σε ποιους όρους του κειμένου αναφέρονται οι σχετικές φράσεις;

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. “Καὶ μὴν ἡ πολὺ θαυμαζομένη πολιτεία ... Ἀλέξανδρος δὲ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον παρέσχεν”: Ποια ἦταν τα χαρακτηριστικά της ιδανικής πολιτείας του Ζήωνα στην οποία αναφέρεται ο Πλούταρχος και ποιος ο τελικός της σκοπός;

Μονάδες 10

ΑΡΕΙΤΟΛΟΜΟ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ – ΠΟΛΙΤΙΚΑ (Α 2, 5-6)

Ο Αριστοτέλης, αφού έχει αποδείξει ότι η πόλη υπάρχει εκ φύσεως, θα φτάσει σ' ένα νέο συμπέρασμα, ότι ο άνθρωπος είναι ένα ον προορισμένο από τη φύση του να ζει σε πόλεις («φύσει ζῶν πολιτικόν»). Στο τέλος του κειμένου παρομοιάζει τον άνθρωπο που ζει εκτός πόλης εκ φύσεως με ένα απομονωμένο πιόνι στο παιχνίδι των πεσσών.

Η κοινωνική οντότητα που προήλθε από τη συνένωση περισσότερων χωριών είναι η πόλη, μια κοινωνική οντότητα τέλεια, που μπορούμε να πούμε ότι πέτυχε τελικά την ύψιστη αυτάρκεια· συγκροτήθηκε για να διασφαλίζει τη ζωή, στην πραγματικότητα όμως υπάρχει για να εξασφαλίζει την καλή ζωή. Η πόλη, επομένως, είναι κάτι που ήρθε στην ύπαρξη εκ φύσεως, όπως ακριβώς και οι πρώτες κοινωνικές οντότητες, αφού αυτή είναι το τέλος εκείνων κι αφού αυτό που λέμε φύση ενός πράγματος δεν είναι παρά η μορφή που αυτό έχει κατά τη στιγμή της τελείωσης, της ολοκλήρωσής του: αυτό δεν λέμε, πράγματι, πως είναι τελικά η φύση του κάθε πράγματος, π.χ. του ανθρώπου, του αλόγου ή του σπιτιού, η μορφή δηλαδή που το κάθε πράγμα έχει όταν ολοκληρωθεί η εξελικτική του πορεία; Επίσης: Ο τελικός λόγος για τον οποίο υπάρχει ένα πράγμα είναι κάτι το έξοχο, και η αυτάρκεια είναι τελικός στόχος και, άρα, κάτι το έξοχο. Όλα αυτά κάνουν φανερό ότι η πόλη ανήκει στην κατηγορία των πραγμάτων που υπάρχουν εκ φύσεως και ότι ο άνθρωπος είναι ένα ον προορισμένο από τη φύση να ζει σε πόλη (πολιτικὸν ζῶον)· ο δίχως πόλη άνθρωπος (θέλω να πω: ο εκ φύσεως δίχως πόλη άνθρωπος, όχι ο δίχως πόλη από κάποια τυχαία συγκυρία) ή είναι άνθρωπος κατώτερης ποιότητας ή είναι ένα ον ανώτερο από τον άνθρωπο· είναι σαν εκείνον που ο Όμηρος τον στόλισε με τους χαρακτηρισμούς «άνθρωπος δίχως σόι, δίχως νόμους, δίχως σπιτικό»· αυτός ο άνθρωπος, ο δίχως πόλη από τη φύση του, είναι —την ίδια στιγμή— και άνθρωπος που παθιάζεται με τον πόλεμο: είναι σαν ένα απομονωμένο πιόνι στο παιχνίδι των πεσσών.

Αφού μελετήσετε το παραπάνω κείμενο από τα Πολιτικά του Αριστοτέλη και αξιοποιώντας στοιχεία από το πρώτο κείμενο αναφοράς, να εξηγήσετε γιατί είναι σημαντικό για τον άνθρωπο να ζει σε μία οργανωμένη κοινωνία.

Μονάδες 10

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

B3. Να βρείτε στο δεύτερο απόσπασμα του αρχαίου διδαγμένου κειμένου μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής: **καθηγητής, χορηγός, θεραπευτικός, φορέας, πλήθος.**

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της στήλης Α που αντιστοιχεί σε κάθε φράση της Στήλης Β. (ένα όνομα της Στήλης Α περισεύει).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Αναξαγόρας	α. από τους ηγέτες των τριάκοντα
2. Άνυτος	β. είχε μάλλον υποστεί δίκη για ασέβεια
3. Σπεύσιππος	γ. επηρέασε επιστημονικά τον Αριστοτέλη
4. Εύδοξος	δ. ανηψιός του Πλάτωνα
5. Ξενοκράτης	ε. πλούσιος βυρσοδέψης
6. Χαρμίδης	

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ισοκράτης, Αίγινητικός 1, 16- 17

Ο «Αίγινητικός» αναφέρεται σε μία δίκη που έγινε ενώπιον των δικαστηρίων της Αίγινας. Υπό διεκδίκηση ήταν η κληρονομιά κάποιου Θρασύλοχου. Την περιουσία του κληρονόμησε κάποιος υιοθετημένος. Την ίδια περιουσία, όμως, διεκδικούσε δικαστικά και η ετεροθαλής αδελφή του Θρασύλοχου από την Αθήνα. Ο Ισοκράτης είναι δικηγόρος του υιοθετημένου.

ἐνόμιζον μὲν, ὧ ἄνδρες Αἰγινηταί, οὕτω καλῶς βεβουλευῆσθαι περὶ τῶν αὐτοῦ Θρασύλοχον ὥστε μηδέν' ἂν ποτ' ἔλθῃν ἐναντία πράξοντα ταῖς διαθήκαις αἷς ἐκεῖνος κατέλιπεν· ἐπειδὴ δὲ τοῖς ἀντιδίκοις τοιαύτη γνώμη παρέστηκεν ὥστε καὶ πρὸς οὕτως ἐχούσας αὐτὰς ἀμφισβητεῖν, ἀναγκαίως ἔχει παρ' ὑμῶν πειραῖσθαι τῶν δικαίων τυγχάνειν [...]. ἵνα δὲ μηδεὶς οἴηται μήτ' ἐμὲ διὰ μικρὰς προφάσεις ἔχειν τὸν κλῆρον μήτε ταύτην ἐπιεικῆ γεγενημένην περὶ Θρασύλοχον ἀποστερεῖσθαι τῶν χρημάτων, βούλομαι καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν. αἰσχυνθεῖν γὰρ ἂν ὑπὲρ τοῦ τετελευτηκότος, εἰ μὴ πάντες πεισθεῖητε, μὴ μόνον ὡς κατὰ τοὺς νόμους ἀλλ' ὡς καὶ δικαίως ταῦτ' ἔπραξεν. ῥαδίαις δ' ἡγοῦμαι τὰς ἀποδείξεις εἶναι. Τοσοῦτον γὰρ διηνέγκαμεν ὥσθ' αὕτη μὲν ἢ κατὰ γένος ἀμφισβητοῦσα πάντα τὸν χρόνον διετέλεσε καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον καὶ πρὸς Σώπολιν καὶ πρὸς τὴν μητέρ' αὐτῶν διαφερομένη καὶ δυσμενῶς ἔχουσα, ἐγὼ δ' οὐ μόνον περὶ Θρασύλοχον καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν τὴν οὐσίαν, ἧς ἀμφισβητοῦμεν, φανήσομαι πλείστου τῶν φίλων ἄξιος γεγενημένος.

κλήρος = απονομή γης

διὰ μικρὰς προφάσεις = από ασήμαντες αφορμές

ταύτην ἐπιεικῆ γεγενημένην = είχε άψογη συμπεριφορά

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «ἐνόμιζον μὲν, ὦ ἄνδρες Αἰγινήται, ... τὰς ἀποδείξεις εἶναι.»

Μονάδες 20

Γ2. Ποιες αποδείξεις παρατίθενται από τον κατηγορούμενο για να υποστηρίξει τις θέσεις του σε σχέση με τις επιδιώξεις της αδελφής του Θρασύλοχου;

Μονάδες 10

Γ3.α. «ῥαδίας δ' ἡγοῦμαι τὰς ἀποδείξεις εἶναι»: Να μεταφέρετε τους ρηματικούς τύπους στο β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκονται.

(Μονάδες 2)

Γ3.β. Να τοποθετηθούν οι τύποι όπου ζητείται:

ἀποδεδειχθαι : απαρέμφατο παθητικού μέλλοντα

οἶηται : β' ενικό παρατατικού

προφάσεις : αιτιατική ενικού αριθμού

μηδεις : αιτιατική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος

ῥαδίας : ο ίδιος τύπος στη γενική πληθυντικού αριθμού στον συγκριτικό βαθμό

ἐπιεικῆ : τον ίδιο τύπο στο αρσενικό γένος

γένος: δοτική ενικού αριθμού

διηγέγκαμεν : γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου μέσης φωνής

(Μονάδες 8)

Μονάδες 10

Γ4.α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους: *ἐμὲ, τῶν χρημάτων, ῥαδίας, τὸν χρόνον, ἤς, πλείστου.*

(Μονάδες 6)

Γ4.β. Να μεταφερθεί η φράση «*ῥαδίας δ' ἡγοῦμαι τὰς ἀποδείξεις εἶναι*» στον ευθύ λόγο.

(Μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !!!

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος